

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Petrus rem ablatam consumit primo tempore, num. 6.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

Petrus rem ablatam consumit primo tempore.

6. Si Petrus triticum prædictum consumpsit, vel vendidit, vel alienavit, pro illo tempore, nempe mense Augusti, quando valebat tribus aureis, est distinguendum, & videndum, an Antonius esset venditurus, vel consumpturus, primo eodem tempore, an secundo, an tertio? si primo, non est difficultas, nam clare Petrus non damnificavit Antonium, nisi in illo valore tunc currenti, id est, in tribus aureis; tres igitur aureos debet.

7. At si Antonius triticum illud erat venditurus tempore secundo, hoc est, hyeme, quando pluris valebat, vel quia triticum per hyemem caruit, illud emit majori pretio; v. g. sex aureis, totum hunc valorem, hoc est, sex aureos debet Petrus fur (deductis expensis) reddere: ratio clara est, quia in toto hoc majore pretio damnum recepit, causa furis, Antonius.

8. Quid si esset dubium, an venditurus tunc esset? Respondeo, pro ratio ne dubij (id quod omnibus circumstantijs à prudenti expensis, erit decernendum) partem reddat.

9. Quod si non erat venditurus, nec loco illius aliud empturus, sed erat ipsem Antonius consumpturus, vel certe amicis in liberale munus donatus, quod, quia illo caruit, nec consumpsit, nec amicis donavit, puto adhuc, Petrum reddere pretium illud fur propter injustam consumptionenam majus debere, quod scilicet currebat subit onus restituendi rei valorem) ob hyemis tempore, quo Antonius conligabitur ad pretium illud primi tem sumpturus, vel donaturus erat: ratio poris, quando injuste consumpsit. Quod vero

est, quia Petrus injusta causa fuit, ne Antonius res sua sive pro se, sive pro amicis vteretur: ergo debet reddere, quanti valebat tunc ille usus, valebat autem pluris, id est, sex aureis, ut supponimus: quod dictum est de tritico, dic de pullo equino, si illum vendidit fur primo tempore, sed dominus erat vel venditurus, vel donaturus amico, tempore illo secundo, quo equus adolevit: par enim est ratio ac de tritico, & de cæteris.

Solum adverte, expensas necessarias, quas in alendo equo, vel etiam in servando tritico, vere fecisset Antonius, posse à Petro, qui eas fecit, subduci à restituzione, quia secus, quandoquidē has Antonius non fecit, ut supponimus, plus haberet, quam quod exigit dominus ipsi illatum: excipe, nisi sint compensandæ cum usu, quem ex equo, v. g. fur accepit, ut ex se patet.

10. Denique, si Antonius erat venditurus, consumpturus, donaturus &c. illud triticum, vel equum tertio tempore, nempe quando minus res sua erat valitura, Petrus, qui rem consumpsit primo illo tempore minoris pretij, nihil aliud debet, nisi pretium illius primi temporis, atque adeo tres aureos. Ratio est, quia ex una parte do-

minus nō est passus interesse illum, qui jam servaturus erat rem, usque ad illud tempus minoris pretij, & ex alia parte, cum fur obligetur reddere rem, vel rei pretium, quantum est eo tempore, quo ipse consumit: (tunc enim majus debere, quod scilicet currebat subit onus restituendi rei valorem) ob hyemis tempore, quo Antonius conligabitur ad pretium illud primi temsumpturus, vel donaturus erat: ratio poris, quando injuste consumpsit. Quod vero

verò intercurrentis illud majus pretium sumpsit, vel vendidit, certè per injuriam factam domino, ergo, utpote premium alienæ mercis, sibi retinere licet non potest, sed omnino restituere debeat contra furem, in favorem Antonij, dicetur mox in simili n. 19. & 20.

11. Quoniam verò tum hic, tum bit, & sicuti si eo tempore majoris deinceps dicemus, (nisi dominus esset pretij Petrus vellet à peccato furti se servaturus, venditus &c.) inquirō, berare, & adhuc res aliena apud se ex an credere debeam Domino dicenti, se taret, domino reddere deberet totam fore servaturum? Respondeo in r- eamdem rem, quomodocumque, sive gorte non obligari, quia præsumere intrinsecè, sive extrinsecè auctam, quia potes dolum: erunt igitur conside- res crevit pro domino, non pro non randæ conjecturæ, quibus talēm veri- domino; ita posito, quod eodem tem- tatem expiscari certo possis: quod si pore iniquè consumit, vel distrahit, certò non possis, sed adhuc vigeat du- alterum tantum in æquivalenti opus bitatio, restituendum ad proportionem erit restituere.

14. Quod si disposuisset Antonius de res sua, secundo eodem tempore majoris pretij, pari, immo potiore jure Pe- trus debet valorem hunc majorem reddere. Ratio est clara, quia dum ipse tunc consumpsit, damnum hujus va- loris Antonio intulit.

15. Denique si Antonius disposuisset de sua, prædicta re in tertio tempore minoris pretij, adhuc majus ipsum pretium, dictum num. 13. debet Pe- trus. Ratio est, quia dum fur in justè destruxit rem tempore, quo valuit majo- ri pretio, contraxit ex debito obligatio- nem reddendi illam, quanti tunc valebat: tota enim ejusque totus valor erat domini: & ex alia parte rem fore à domino conseruandam pro tempore consequenti, quando decrescit pre- tium, non tollit à fire eam obligatio- nem, quam ex delicto contraxit: ade- de, nimis esse contra rectam rationem, quod fur reportet lucrum & ditescat ex duplicitate suo delicto, nempe ex furto, & ex injusta rei consumptione: sic autem

Petrus rem ablatam consumpsit se- cundo tempore.

12. Quando Petrus fur consumpsit, vel alienavit rem secundo illo tempo- re, quo res creverat in pretio, v.g. tritici mensura valebat sex aureis, e- quis viginti, sunt rursus distinguenda tria illa tempora, quibus Antonius rem suam vendidisset, vel consumpsis- set, vel donasset, uno verbo, de re sua dispuisset.

13. Si ergo disposuisset primo illo tempore minoris pretij, dico, proba- bilissimum, immo certum mihi vide- ri, deberi à Petro totum valorem se- cundi temporis, atque adeo sex aureos pro mensura tritici, viginti pro illo e- quo, restituere. Ratio mihi manifesta- est, quia illa res dum existit imper- mista in medio illo tempore, domini est, non furis, ergo si fur tunc consum- psit, vel vendidit, rem alterius con-